

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан юридичного факультету

Т.О. Коломоєць

(підпис)

(ініціали та прізвище)

2023р.

ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПРАВНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва освітнього ступеня)

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 081 Право

(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма Право
(назва)

Укладач: Єрмоленко Дмитро Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри
цивільного права

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри цивільного права

Протокол № 1 від "31" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри цивільного права

Єрмоленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
юридичного факультету

Протокол № 1 від "05" вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
юридичного факультету

І.В.Сна
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант ОПП «Право»

Єрмоленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань: 08 «Право»	Нормативна	
		Цикл дисциплін професійної підготовки дисциплін вищих навчальних закладів	
Розділів 2	Спеціальність: 081 «Право»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 54 год.	освітньо-професійна програма «Право»	1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: бакалаврський	16 год.	4 год.
		Семінарські	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		22 год.	46 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Етичні стандарти у професійній правничій діяльності – навчальна дисципліна, яка вивчається на першому курсі юридичного факультету; спрямована на комплексну професійну підготовку студентів-юристів, що передбачає розкриття правових засад юридичної діяльності і правила поведінки юристів (у т.ч. етикет) у сучасних умовах.

Мета курсу:

забезпечити високий рівень знань студентів, вироблення у них чітких уявлень про сутність і зміст юридичної професії та професійної діяльності юристів, навичок і вміннь до вирішення юридичних справ будь-якої складності; розвинути вміння самостійно опрацьовувати й аналізувати сучасні процеси державо- і правотворення; і в цілому підвищити конкурентоздатність майбутніх фахівців.

Завдання курсу:

– оволодіння методологічним інструментарієм науки «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності»;

– проаналізувати та вивчити законодавство, яке регулює юридичну діяльність і поведінку юриста;

– ґрунтовному оволодінні знаннями з правил, які регулюють юридичну діяльність у різних напрямках спеціалізації, обов'язки юриста на професійному шляху (практичній, науковій та освітній роботі) та підготовка до їх належного виконання;

– накопичення знань з предмету курсу та розвиток юридичного мислення, необхідних для подальшого успішного засвоєння кримінального, цивільного, адміністративного, господарського, конституційного процесуальних наук і галузей права, а також інших юридичних наук;

– вироблення професійного юридичного мислення, необхідного для засвоєння і застосування права;

Семінарські та практичні заняття доповнюють лекційний курс та забезпечують поглиблене вивчення більш складних і важливих тем курсу, розвивають уміння самостійно вивчати, аналізувати законодавчі акти, формувати й обґрунтовувати висновки та узагальнення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- студент повинен знати предмет, методи та принципи курсу «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності»;

- основні сфери юридичної діяльності;

- характеризувати причини виникнення різних юридичних професій, звернувши увагу на їх особливості;

- професіограми основних юридичних професій та їх загальну характеристику;

- основні етичні (моральні), естетичні, психологічні, професійні вимоги до юриста та юридичної діяльності в Україні з урахуванням європейських стандартів.

Вміти:

- досліджувати етапи формування різних юридичних професій;

- аналізувати генезу юридичної практики в Україні;

- висвітлювати основні нормативні положення, які регламентують деонтологічні вимоги до юриста та юридичної діяльності;

- користуватися науковою юридичною та історичною термінологією;

- вільно володіти конкретним фактичним і статистичним матеріалом з курсу;

- оцінювати факти, події, та прогнозувати можливі наслідки;

- повинні оволодіти технікою самостійної підготовки до семінарських занять; доповідей, рефератів;

- брати участь у наукових дискусіях, науково-практичних конференціях.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

– розуміти соціальну роль юриста та основи історії розвитку юридичної професії;

- знати зміст своєї майбутньої професії правознавця, професійні обов'язки;
- осмислити систему юридичних наук, їх предмети та методи вивчення;
- знати поняття та види юридичної діяльності, перспективи розвитку обраної професії;
- про основи культури юриста: правової, етичної, естетичної, політичної, економічної, психологічної та інші.
- у цілому правильно оцінювати професійні та особисті якості своїх колег, клієнтів та інших суб'єктів правовідносин;
- з'ясувати відповідність юристів обраний ними професії, спеціальності та спеціалізації;
- адекватно оцінювати працю юриста, у т. ч. враховувати особливості виконання трудових функцій в рамках окремих спеціальностей;
- визначити стандарти, яким повинен відповідати кожен випускник – майбутній фахівець – юрист;
- виробити основні установки на якісне вивчення юридичних дисциплін, на розвиток професійних навчань і навичок;
- обирати найбільш оптимальну для себе юридичну спеціальність.

Набуті студентами знання та навички з дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» необхідні їм при написанні рефератів та інших наукових робіт, у подальшій професійній діяльності. У навчальному курсі виділяється дві основні проблеми:

- загальні правові засади юридичної діяльності і поведінки юриста;
- функціональні та організаційні аспекти професійної діяльності юриста у межах різних юридичних спеціальностей.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» передбачає актуалізацію найважливішого матеріалу з багатьох галузей юридичної науки. Місце дисципліни серед юридичних дисциплін визначається її зв'язками як з теоретико-юридичними, так і галузевими юридичними науками. Зокрема, взаємозв'язок дисциплін «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» і «Теорія держави і права» виявляється у використанні першою понять, теорій (наприклад, праворозуміння, тлумачення і застосування права тощо), концепцій, принципів та іншого теоретичного матеріалу останньої. А у теорії держави і права використовується емпіричний і теоретичний матеріал дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності».

На базі знань і умінь з дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» студенти мають змогу глибше та більш ґрунтовно оволодіти в подальшому матеріалом з ряду інших навчальних дисциплін та отримати більш докладні відомості про зміст юридичної діяльності під час вивчення цивільного, господарського, кримінального процесу, конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального та інших галузей права.

Курс «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» є необхідною складовою частиною вивчення загальнотеоретичних дисциплін для формування особистості майбутнього юриста. Він дає можливість простежити процес становлення і формування особистості юриста, сформуванню у студентів знання про своє соціальне призначення як фахівця та здійснює певну профорієнтаційну функцію. «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» розрахований на студентів 1 курсу юридичного факультету спеціальності «Право». В системі юридичних дисциплін «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» є прикладною наукою. Вона виконує роль вступу у вивчення загально-юридичних і конкретно галузевих предметів, які покликані сформувати спеціаліста юридичної кваліфікації. Складається з двох навчальних модулів, кожен з яких містить чотири основні теми курсу, які концептуально об'єднані змістом питань, що в них розглядаються, та повністю розкривають сутність, зміст і систему нормативів поведінки юриста та його професійної діяльності. Вивчення навчальної дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» – формування системи знань зі специфіки професійної юридичної діяльності. Навчальна дисципліна зорієнтована на ознайомлення

майбутніх фахівців з класифікацією та систематизацією юридичної діяльності, її складовими, вимогами до професійної культури юриста та її зовнішньої форми вираження.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1: Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності

Система юридичної освіти в Україні та формування юриста у вищих навчальних закладах:

Зміст вищої юридичної освіти (знання яких наук, які вміння і навички, в якому обсязі тощо) і спеціалізація

Характеристика основних освітніх рівнів і форм отримання юридичної освіти

Вищі навчальні заклади як інститути юридичної освіти: структура та види.

Основні складники ефективних методик отримання знань з юриспруденції

Бібліотеки як джерела необхідних юридичних знань та іншої інформації: поняття, види, їх значення у формуванні високопрофесійного юриста, залучення до правових цінностей національної та світової культури, науки та освіти.

Юридична наука:

Поняття, зміст та сутність наукової діяльності юриста, форми її здійснення;

Органи публічної влади та інші організації, що забезпечують розвиток науки, та організації, які розвивають юридичну науку;

Основні наукові і науково-публіцистичні юридичні видання, види наукових ступенів і вчених звань.

Юридична практика: основні поняття (правозастосування, юрист-практик тощо), види юридичної практичної діяльності та їх стисла характеристика.

Співвідношення юридичної практики з юридичною освітньою та науковою діяльністю.

Тема 2. Професійна діяльність юриста.

Юридична діяльність: поняття, основні риси, зміст і види.

Професія та спеціалізація юриста. Поняття та зміст професійної діяльності: суддів, адвокатів та юрисконсультів, нотаріусів, працівників прокуратури, міліції та інших правоохоронних органів України.

Компетентність і професіоналізм, атестація і кваліфікація юриста.

Тенденції розвитку юридичної діяльності.

Міжнародні стандарти професійної діяльності юриста.

Тема 3. Основи професійної культури юриста

Поняття та види професійної культури юриста.

Правова культура юриста: поняття та зміст, види, структура.

Етична культура юриста: поняття та зміст, характеристика моральних принципів і норм, структура.

Загальна характеристика естетичної культури юриста.

Етикет як зовнішня форма вираження професійної культури юриста

Тема 4. Характеристика організаційних питань професійної діяльності юриста.

Юрист як посадова особа: поняття, функції, характеристика правового статусу.

Основні стилі керівництва трудовими колективами.

Присяга юриста та професійна тасмниця у його роботі

Професійна деформація юриста: поняття, види, причини та шляхи попередження

Психічна сумісність і психологічний клімат в трудовому колективі.
Конфлікти у діяльності юриста: поняття, види, попередження і вирішення

Тема 5. Професіограми у юридичних спеціальностях.

Поняття професіограми та її основні елементи.

Професіограма судді.

Професіограма працівників прокуратури.

Професіограма спыробітника поліції.

Професіограма юрисконсульта та адвоката.

Тема 6. Культура мови та основи етикету ділового спілкування юриста.

Культура мови юриста

Відрекомендування, привітання, прощання

Візит в гості і прийом гостей, подарунки.

Правила поведінки за столом, паління тощо.

Зовнішній вигляд (одяг, зачіска, парфуми, прикраси, хода та осанка), атрибути і символіка.

Тема 7. Інформаційна, політична та естетична культура юриста.

Поняття інформаційної культури юриста та її характеристика.

Політична культура юриста: поняття, структура, рівні, види.

Політичний плюралізм та громадські об'єднання юристів

Дизайн та ергономіка місця роботи юриста

Естетичні вимоги до оформлення правових документів

Тема 8. Видатні українські юристи. Національні особливості ділового спілкування в зарубіжних країнах.

Видатні українські юристи: часів Російської імперії, Радянського союзу, незалежної України.

Національні особливості ділового спілкування в країнах Заходу: Італії, ФРН, Іспанії, Великобританії; США та в інших країнах Північної Америки.

Національні особливості ділового спілкування в Японії, Китаї, Індії та в інших азійських країнах.

Національні особливості ділового спілкування в країнах, де сповідують іслам.

Національні особливості ділового спілкування в країнах Латинської Америки, Африки, Океанії, а також в Австралії та Новій Зеландії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л.	с.з.	інд.	с.р.		л.	с.з.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності	7	2	2		3	7	1			6
Тема 2. Професійна діяльність юриста	7	2	2		3	7	1			6
Тема 3. Основи професійної культури юриста	8	2	2		3	7	1			6
Тема 4. Характеристика організаційних питань професійної діяльності юриста	8	2	2		3	7	1			6
Тема 5. Професіограми у юридичних спеціальностях	8	2	2		3	7		1		6
Тема 6. Культура мови та основи етикету ділового спілкування юриста	6	2	2		3	7		1		6
Тема 7. Інформаційна, політична та естетична культура юриста	5	2	2		2	7		1		6
Усього годин	54	14	14		22	54	4	4		46

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Денне відділення (кількість годин)	Заочне відділення (кількість годин)
1.	«Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» як наука і навчальна дисципліна	2	1
2.	Професійна діяльність юриста	2	1
3.	Основи професійної культури юриста	2	1
4.	Характеристика організаційних питань професійної діяльності юриста	2	1
5.	Професіограми окремих юридичних спеціальностей	2	
6.	Культура мови та основи етикету ділового спілкування юриста	2	
7.	Тема 7. Інформаційна, політична та естетична культура юриста	2	
	Разом	14	4

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Денне відділення (кількість годин)
1.	Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності.	2
2.	Професійна діяльність юриста	2
3.	Основи професійної культури юриста	2
4.	Характеристика організаційних питань професійної діяльності юриста.	2
5.	Професіограми у юридичних спеціальностях	2
6.	Культура мови та основи етикету ділового спілкування юриста.	2
7.	Інформаційна, політична та естетична культура юриста	2
	Разом	14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Денне відділення (кількість годин)	Заочне відділення (кількість годин)
1.	Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності.	3	6
2.	Професійна діяльність юриста	3	6
3.	Основи професійної культури юриста	3	6
4.	Характеристика організаційних питань професійної діяльності юриста.	3	6
5.	Професіограми у юридичних спеціальностях	3	6
6.	Культура мови та основи етикету ділового спілкування юриста.	3	6
7.	Інформаційна, політична та естетична культура юриста	2	6
8.	Видатні українські юристи. Національні особливості ділового спілкування в зарубіжних країнах	2	4
	Разом	22	46

8. Індивідуальні завдання

Підготувати реферативні матеріали з елементами наукового дослідження та презентацією на одну з тем:

1. Поняття і зміст деонтології як науки.
2. Історія становлення і розвитку деонтологічних знань.
3. Місце і роль юридичної деонтології в системі правових наук, правничої освіти і практики.
4. Структура юридичної деонтології.
5. правничу професію та загальні вимоги щодо її здійснення.
6. Методи юридичної деонтології: загальнонаукові та спеціальні.
7. Категорії юридичної деонтології.

8. Юридична наука, освіта і практика: характерні риси і взаємозв'язок
9. Характеристика правничої освіти: види, форми, методи і засоби.
10. Місце і роль правничої освіти в системі освіти людини і суспільства.
11. Види, форми, методи і засоби юридичної практики.
12. Місце і роль юридичної практики в життєдіяльності людини, суспільства і держави.
13. Взаємозв'язок і взаємовплив юридичної науки, освіти і практики.
14. Юридична професія: загальна характеристика.
15. Кваліфікаційний паспорт правника.
16. Деонтологічна характеристика окремих видів (напрямів) професійної діяльності правника.
17. Професійна культура юриста: структура і характеристика її складових
18. Загальна культура носія правничої професії як людини, особи, громадянина.
19. Соціально-психологічні особливості загальної культури правника.
20. Основні критерії визначення і оцінки професійних якостей правника.
21. Професійна атестація юриста.

Підготувати есе на одну з тем:

1. Поняття, сутність і структура моральної культури юриста.
2. Основні моральні принципи юридичної практики: совість, справедливість і милосердя як вихідні елементи моральної культури.
3. Функціональні особливості моральних принципів у різних сферах юридичної практики.
4. Проблеми морального і естетичного виховання та основні критерії оцінки моральних якостей юриста.
5. Етика юриста.
6. Соціальне призначення і моральний сенс юридичної професії.
7. Загальні моральні вимоги до діяльності працівників прокуратури.
8. Моральні принципи та їх відображення в юридичній діяльності.
9. Поняття і сутність релігійної культури юриста.
10. Релігійні знання як складова формування професійної культури правника.

9. Методи навчання

У викладанні курсу «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» застосовуються **методи навчання** як спосіб подання інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

Треба відокремити два основних типи методів, які пропонується застосовувати для вивчення дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності», а саме:

Перший тип методів:

1. Пояснювально-ілюстративний метод:

- Отримання студентами знань на лекції для передачі великого масиву інформації
- Отримання студентами знань наочної інформації (ілюстрація, демонстрація) тощо.

2. Репродуктивний метод

- Застосування студентами вивченого на основі зразка.
- Для цього використовуються різноманітні вправи, різні форми самоконтролю.

3. Евристичний метод.

- Організація активного пошуку рішення висунутих пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється на основі роботи над навчальними посібниками.

4. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.

- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Другий тип методів (активний):

1. Дискусійний метод.

- Використання в лекційних і семінарських заняттях елементів дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі).
- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи.
- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

2. Ділова гра

Мета ділової гри - сформувати певні навички й уміння студентів у їх активному творчому процесі.

- Активізує мислення студентів.
- Підвищує самостійність майбутнього фахівця.
- Вносить дух творчості в навчання.
- Готує студента до професійної практичної діяльності.

3. Метод моделювання

- Створення ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємостосунки між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом викладача
- У ВНЗ застосовуються комп'ютерні моделі. Комп'ютерне моделювання використовується як засіб розробки і перевірки, вимірювання, визначення принципів і закономірностей будови і функціонування соціальних процесів, систем і їх прогнозування, для розробки рекомендацій щодо управління різними соціальними явищами, процесами, системами.

10. Методи контролю

При викладанні курсу «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» використовуються різні **види контролю** знань, вмінь та навичок студентів. Норми організації та проведення контролю з дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» включають **наступні методи контролю**:

1. **Вхідний контроль** (перевірка та оцінка залишкових знань). Здійснюється перед початком вивчення дисципліни «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» і полягає у тестуванні, спрямованому на встановленні рівня залишкових знань з дисципліни «Правознавство» та інших суміжних дисциплін. Цей контроль є передумовою для успішного планування і керівництва навчальним процесом.
2. **Поточний контроль** у повсякденній навчальній роботі, у формі виконання практичних робіт, оцінки виступів на семінарських заняттях, контрольних робіт, індивідуальних, типових і творчих завдань, звітів, рефератів тощо.
3. **Рубіжний контроль** (модульний) являє самостійну форму контролю в структурі базового модуля. Спрямований на перевірку засвоєння отриманих знань, проводиться у формі тестування.
4. **Підсумковий контроль** (залік) - форма контролю в рамках вивчення дисципліни за семестр та курс і передбачає надання часу на самостійну підготовку, включає загальні питання з дисципліни і спрямований на визначення загального рівня знань студентів з дисципліни та вміння застосовувати їх у практичній діяльності.

11. Види контролю і система накопичення балів
Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Критерії комплексного оцінювання доводяться до студентів на початку викладання навчальної дисципліни.

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» здійснюється на основі результатів поточного контролю (ПК) та підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ) за 100-бальною шкалою.

Завдання ПК оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів.

ПКЗ оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів. ПКЗ з «Етичні стандарти у професійній правничій діяльності» проводиться у формі заліку з ключових питань, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати знання з даного предмета з сучасними соціальними і правовими проблемами оцінюються в діапазоні від **0 до 20 балів**. До ПКЗ входить індивідуальне завдання студентів оцінюється в діапазоні від **0 до 20 балів**

	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1.	Підготовка завдання самостійної творчої роботи	2	8	16
2.	Контрольне тестування	4	5	20
3.	Виступи, обговорення та дискусії на семінарських заняттях	8	3	24
4.	Індивідуальне завдання	1	20	20
5.	Залік в усному вигляді	1	20	20
Усього		18		100

Критерії поточного контролю (ПК) (від 0 до 60 балів)

Бальна система застосовується для стимулювання активності студентів. Ця система балів вводить з метою заохочування студентів до планомірної, систематичної роботи по вивченню теоретичного матеріалу, передбаченого даною дисципліною

Критерії оцінювання на семінарських заняттях:

3 бали виставляються студенту тоді, коли всі завдання виконані правильно, у відповідності до вимог;

2 бали виставляються студенту тоді, коли він виявляє розуміння основних понять, положень і фактів, проте завдання виконані не в повному обсязі або містять помилки;

1 бали виставляється студенту тоді, коли домашня підготовка та завдання виконані частково.

Критерії оцінювання контрольного тестування

Студент виконує **4 контрольні заходи**, які оцінюється – **максимум по 5 балів.**

Контроль складається з тестових завдань:

1. 100 – 90% правильних відповідей – **5 балів.**

2. 80 – 70% правильних відповідей – **4 бали.**

3. 60 – 50% правильних відповідей – **3 бали.**

4. 40 – 30% правильних відповідей – **2 бали.**

5. 20% правильних відповідей – **1 бал.**

Критерії оцінювання виконання і захисту студентом самостійної творчої роботи (8 балів).

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу – **2 бали.**

2. Повнота розкриття питання – **1 бал.**

3. Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки – **1 бал.**

4. Правильність оформлення роботи – **1 бал.**

5. Захист виконаного індивідуального завдання – **3 бали:**

3 бали – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;

2 бали – відповідь розкрита, студент вільно володіє матеріалом, але містить деякі неточності та помилки;

1 бал – студент у загальній формі орієнтується в матеріалі, відповідь неповна, поверхова.

Критерії підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ)

(від 0 до 40 балів)

Критерії оцінювання виконання і захисту студентом індивідуального завдання (20 балів)

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу – **максимально 4 бали.**

Повнота розкриття питання – **максимально 4 бали.**

Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки – **максимально 3 бали.**

Опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел – **1 бал.**

Правильність оформлення роботи – **максимально 2 бали.**

Захист виконаного індивідуального завдання – **максимально 4 бали:**

4 бали – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;

3 бали – відповідь розкрита, студент вільно володіє матеріалом, але містить деякі неточності та помилки;

2 бали – відповідь повна, студент допускає помилки в основних питаннях;

1 бал – студент у загальній формі орієнтується в матеріалі, відповідь неповна, поверхова.

2. Виконання роботи на електронному носії **максимально 3 бали:**

3 бали – презентація роботи;

2 бали – електронний варіант тексту з рисунками та таблицями;

1 бал – рукописний варіант роботи.

Критерії оцінювання підсумкового контролю – заліку (20 балів).

Залік може проводитись для покращання оцінки, отриманої за результатами поточного рейтингового контролю.

Білет складається з трьох теоретичних питань.

Максимальний результат виконання завдання оцінюється в 20 балів:

20 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу. Кожне питання оцінюється в 6-7 балів.

19 – 15 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабе знання додаткової літератури.

14 – 10 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, студент відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

9 – 5 балів передбачає неповні знання студента основної літератури; студент лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недосить правильні формулювання, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

4 - 1 балів ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли студент не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П. Юридична етика : Навч. посіб. К.: Алерта, 2005. 211 с.

2. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : Навч. посібник. К.: Знання, 2010. 655 с.

3. Кацавець Р.С., Кацавець Г.М. Мова у професії юриста : Підручник. К.: Алерта, 2005. 284 с.

4. Левківський, Б. К. Юридична етика та деонтологія. К. : СПД Юсип'юк В.Д., 2009. 126 с

5. Макаренков О. Л. Юридична деонтологія : навчально-методичний посібник для студентів юридичного ф-ту. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 102 с.

6. Сливка С.С. Юридична деонтологія : Підручник. К.: Атіка, 2006. 296 с.

7. Стрельцов Є. Л. Роздуми про сучасні правові реалії : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2015. 264 с.

8. Юридична деонтологія : підручник / В. Д. Ткаченко, С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов та ін. ; за ред. В. Д. Ткаченка. Х. : Одиссей, 2006. 256 с.

Додаткова:

1. Бандурка О. М. Професійна етика працівників міліції : навчальний посібник. Х.: Вид-во НУВС, 2001. 220 с.
2. Гах Й. М. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. К.: Центр навч. літ-ри, 2005. 160 с.
3. Головань І. В. Бізнес-адвокатура в Україні. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2004. 127 с.
4. Городняк І. В. Соціологія освіти : навчальний посібник. Львів : «Новий Світ - 2000», 2011. 265 с.
5. Гофман Ю.Б. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с.
6. Грубінко А.В., Кравчук В.М. Юридична деонтологія і професійна етика та логіка для юристів : навчально-методичний практикум для студентів денної та заочної форм навчання. Тернопіль : Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2019. 116 с.
7. Діловий етикет. Етика ділового спілкування / автор-укладач І. Афанасьєв. К.: Альтерпрес, 2003. 367 с.
8. Еволюція етосу юриста в Україні (історичний та соціально-психологічний нарис) / В. О. Лозовой, В. О. Рум'янцев, Л. В. Анучина, Д. О. Вовк, Ю. М. Грошевий та ін. ; за ред. В. О. Лозового та В. О. Рум'янцева. Х. : Право, 2011. 264 с.
9. Єрмоленко Д.О. Громадський контроль як основна форма контролю громадянського суспільства за діяльністю публічної адміністрації. *Правова освіта та правова наука в умовах сучасних трансформаційних процесів*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 20 листопада 2020 р. С. 16–18.
10. Єрмоленко Д.О. Етичні стандарти правоохоронної діяльності : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Правоохоронна діяльність» освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 128 с.
11. Єрмоленко Д.О. Міжнародно-правові стандарти адвокатської діяльності: окремі аспекти. *Запорізькі правові читання* : матеріали Щорічної міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 19-20 травня 2020 р. С. 73–76.
12. Єрмоленко Д.О. Особливості класифікації правової свідомості за суб'єктивним критерієм. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2016. № 3. С. 16–20.
13. Популярна юридична енциклопедія / В. К. Гіжевський, В. В. Головченко... В. С. Ковальський (кер.) та ін. К. : Юрінком Інтер, 2002. 528 с.
14. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. 2-ге вид., перероб. і допов. Х. : Право, 2013. 440 с.
15. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. В.С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 108 с.
16. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування / за заг. ред. В. К. Федорченка. К.: Лібра, 2003. 416 с.
17. Яворська Г. Х. Педагогіка для правників : навч. посіб. К. : Знання, 2004. 335 с.

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА:

1. <http://www.nbu.gov.ua/people/persons.html> - Наукові біографії вчених України
2. <http://www.rada.gov.ua/> - офіційний сайт Верховної ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/> - урядовий портал – офіційний сайт КМУ.